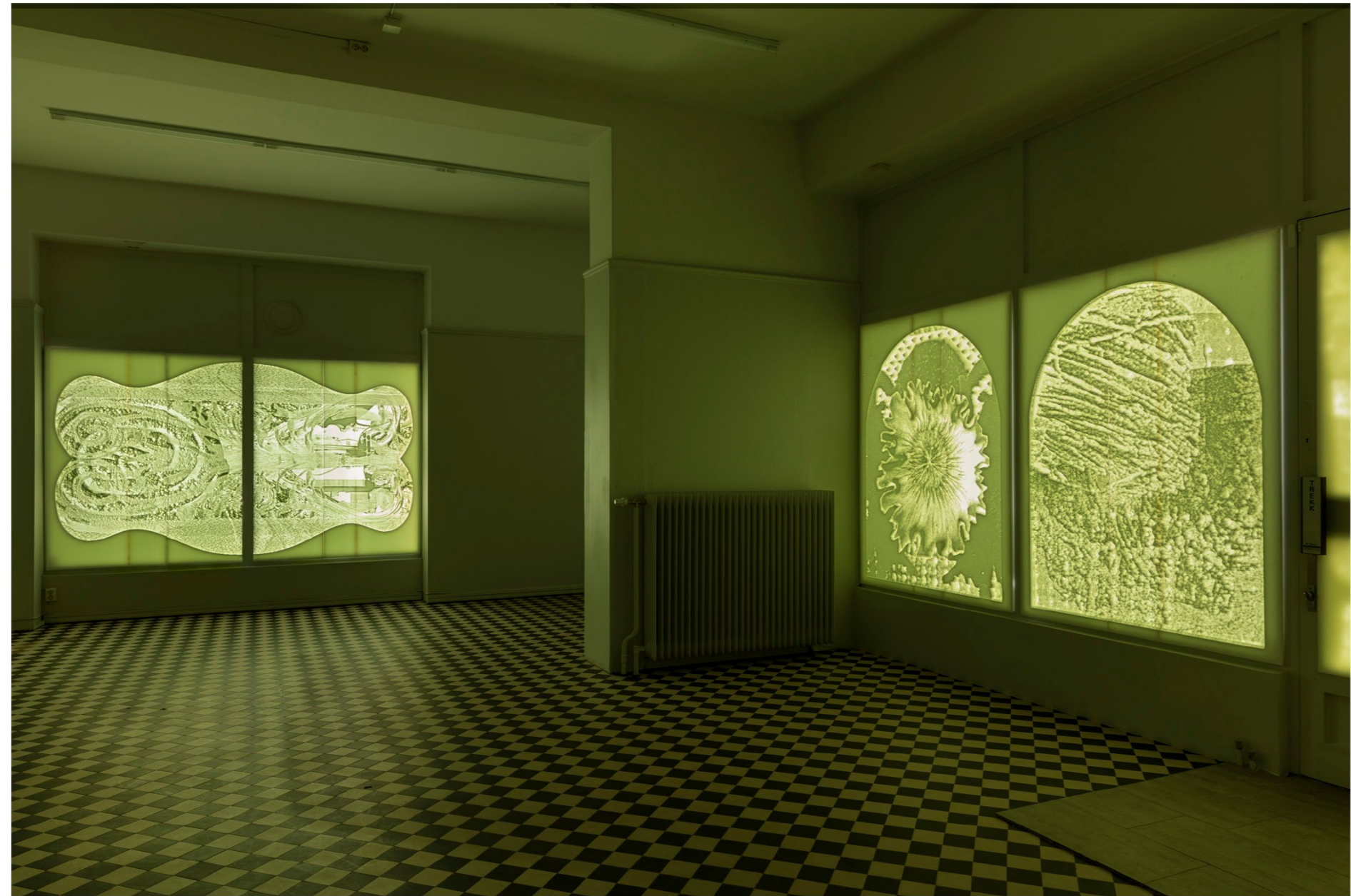

Kunst

SYNSBEDRAG: Damla Kilickirans verk kan ved øyekast se ut som glassmalerier, men er det ikke.

ANMELDelse

I Damla Kilickirans installasjon på Femtensesse er eldgamle motiver frest inn i et materiale som blir værende lenge etter at vi er borte.

Isolert mot tiden

På galleriet Femtensesse, som ligger på gateplan i en av lamellblokkene på Sinsen i Oslo, har Damla Kilickiran dekket stedets tre vindusflater med verk som ved første øyekast kan se ut som glassmalerier.

Grønt lys filtrerer inn i det mørklagte rommet gjennom de knudrete, gjennomskinnelige flatene, der utskårne dekor-motiver er hentet fra blant annet antikkenes tempelornamentikk, antroposofisk kunst, mikroskopibilder og en graffititagget fasade. Rommet får med det en andektig og mystisk karakter.

Glassmalerier er dette riktignok ikke. Verkene i serien «Seeing Touch» viser seg å være laget av ekstrudert polystyren, såkalte XPS-plater, et byggemateriale som vanligvis brukes til fasadeisolasjon. Overflatene

er frest ut med CNC-maskin, matet med 3D-modeller basert på Kilickirans digitale fotomontasjer, slik at motivene varierer i tekstur og lysinnslipp.

Hvor mye grønnskjær som preger verkene og lyset i rommet, varierer ikke bare med hvor mye av platene som er skåret vekk, men med solas posisjon, skyforhold og vær. Under mitt besøk på en skyfri dag gløder bildet inn mot stedets kontor intenst av direkte sollys, mens de to bildene i andre enden av lokalet fortoner seg mørkere, mer mettet i sin gjennomskinnelighet.

På natten er visstnok lyset inne i galleriet på, slik at de blokkerte vinduene gløder ut mot gaten.

I kunstnerskapet til Kilickiran har det med årene blitt stadig tettere forbindelser mellom materiale, motiv og idé, og denne

utstillingen er den strammeste til nå. Beveger man seg rundt i lokalet, trer en kompleks symbolverden fram: verket nærmest døren har en stor, knudrete form som viser seg å være en frottage av en steinblokk fra et antikt tempel, satt sammen med mikroskopibilder av sølv og kobber.

Dekoren på arbeidet som dekker vinduet inn til galleriets kontor, er tydeligere artikulert: snirkelnde ornament, et gråtende øye og glyfer.

Her, som ellers i kunstnerskapet, behandles ulike bildetradisjoner som et reservoar man kan øse av på tvers av epoker, og man kommer til å tenke på Walter Benjamins bilde av kunstneren som en skrapsamler – en skikkelse som graver seg gjennom kulturens avleiringer for å finne det som kan settes i ny sammenheng.

Samtidig opplever jeg at Kilickirans vari-

«Damla Kilickiran har etablert seg med et av de mest særegne kunstnerskapene i Norge»

ant også er i berøring med en mer langsiktig tidsforståelse: selv om det ikke er nevnt i utstillingens presseskriv, er det påfallende at ekstrudert polystyren har en nedbrytningstid på flere tusen år. Det slår meg at sporene etter disse platene sannsynligvis vil finnes lenge etter at de bildekulturene dekorelementene er hentet fra er glemt, eller at det finnes noen til å glemme dem.

Verkenes melankolske undertone ligger ikke bare i det de soper sammen fra fortiden, men i deres egen varighet og vissheten om at mennesket har satt spor som er uslettelige. Passerende skyer og solas dreining endrer hvordan flatene oppleves, og dermed trer også en spenning mellom forgjengelighet og permanens fram som en grunnleggende materiell og idémessig betingelse.

Kilickiran har på få år etablert seg med et av de mest særegne kunstnerskapene i Norge, og man kan se at uttrykket hennes utover innflytelse på andre kunstnere i samme generasjon. De skulpturelle arbeidene hennes har ofte et dempet, men lyrisk formspråk som gjør det fristende å trekke linjer til modernistiske skulptører som Arnold Haukeland, Carl Nesjar og Jørleif Uthaug.

På det kunstnerdrevne galleriet Hulias viste Kilickiran i fjor blant annet et verk i det samme skum-aktige isolasjonsmateriale, men uten lyseffekten og med enklere, grovere former. Det horisontale formatet hadde noe friselignende og monumentalt ved seg, som gjorde det fristende å forestille seg det som et arkeologisk fragment fra en tapt sivilisasjon.

Til det nye regjeringskvartalet har hun nylig laget ti relieffer i glassfiberarmert

betong, basert på fotografier av urbane detaljer. De kunne glidd inn i det gamle regjeringskvartalet, men skiller seg fra modernismens flate ornamentikk gjennom en finkornet, erosjonsaktig overflatebehandling og knudrete, topografiske linjer.

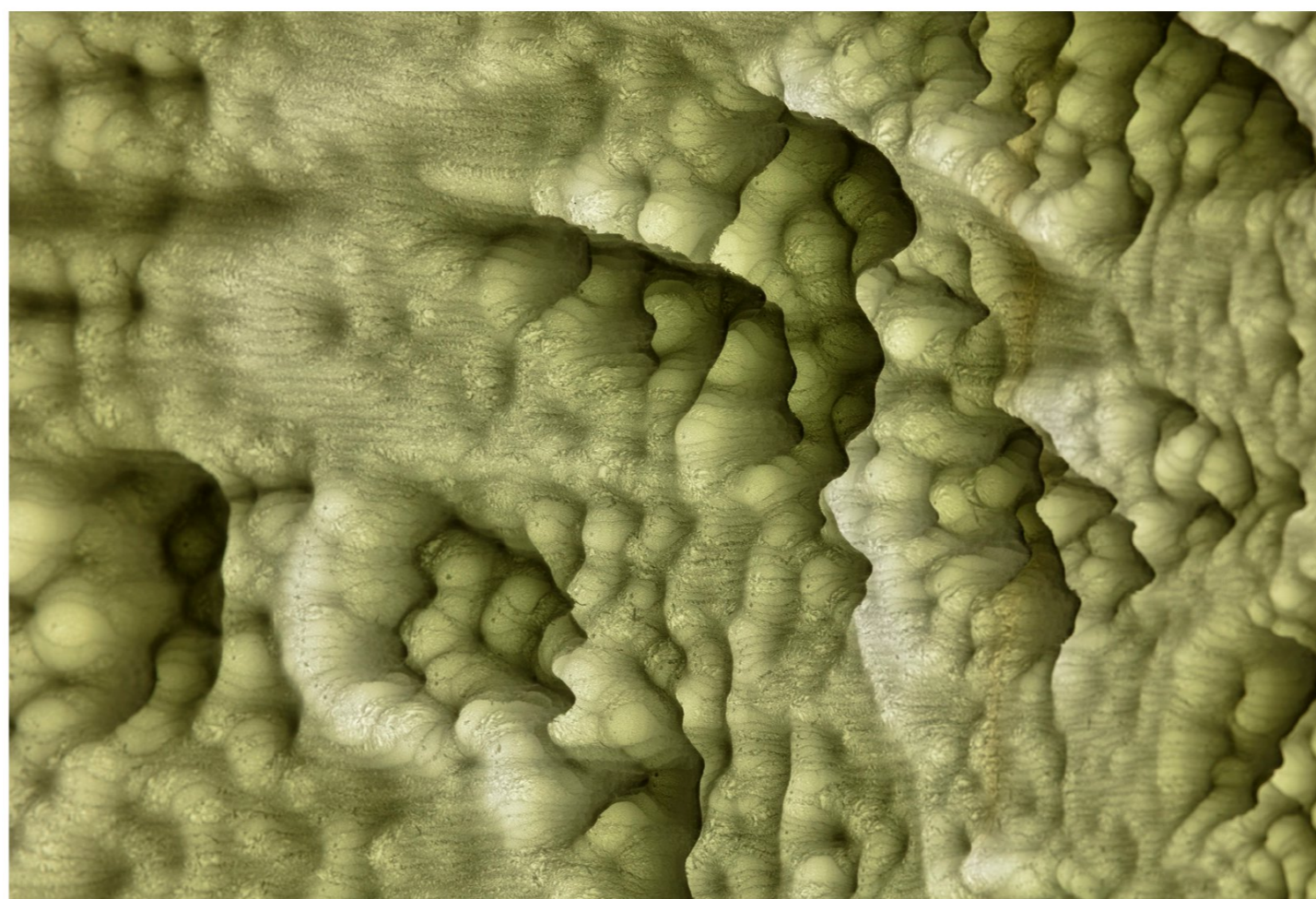
Der Kilickiran tydeligst skiller lag med de overnevnte modernistene, er i forholdet til tid og til ideen om framskritt. Der de dominerende innenfor modernismen ofte var preget av en tro på det rasjonelle mennesket som skapende kraft, søker Kilickirans tette symbolikk seg konsekvent mot det mytologiske, det esoteriske og det okkulte.

Hun låner modernismens estetiske disiplin og tilbakeholdenhet, men brykker der opp og gjør uttrykket hakket mer ekspressivt og søkende, ved å tilføye motiver som insisterer på at det må finnes noe mer, under overflaten og bortenfor naturen og den materielle verden. Slik bryter verkene med den norske etterkrigsmodernismens framtidstro og dens forankring i den oppmålte naturen.

Utstillingen på Femtensesse er en slående kunstoplevelse nettopp fordi den med små grep får mange tilsynelatende motsetninger til å henge sammen: det sanselige og det intellektuelle, det vakre og det urovekkende, det varige og forgjengelige.

Det er ikke vanskelig å se for seg at det sporet Kilickiran er inne på ennå ikke er tomt, hverken for kunstneren selv eller for de mange fortolkningene det inviterer til. Verkene henger ved, også når man trer ut i dagslyset igjen.

Nicholas Norton
kunst@klassekampen.no

LANG LEVETID: Ekstrudert polystyren, som blir brukt i verkene, har en nedbrytningstid på flere tusen år.

LA SKOGEN VÆRE: Daniel Hygstedt Hansen kartlegger urskogen Bialowieza. FOTO: TORSTEIN OLAV ERIKSEN, TFK

ANMELDelse

Knut Skaun Sveen og Daniel Hygstedt Hansen kryper begge under barken.

Tilbake til naturen

Det kan se ut som en tilfeldighet – «Møter med trær», utstillingen til Knut Skaun Sveen i nedre etasje på Trondhjems kunstforening, åpnet allerede i januar, skulle egentlig vært ferdig i slutten av mars, men er blitt forlenget til midten av juni.

Men det kan også se ut til å være nøye planlagt, fordi ut i skog og mark bærer det også i overetasjen, der Daniel Hygstedt Hansen viser sitt researchbaserte prosjekt om det som er igjen av skogen som etter sigende skal ha dekket det meste av Sentral-Europa i gamle dager.

At tematikken i de to utstillingene ligger påfallende nær hverandre er noe jeg kunne valgt å overse, hvis det ikke var for at begge, kontrastene til tross, langt på vei kryper under barken i materien. Men, make no mistakes, skogen er eldre enn oss alle.

For eksempel fører registreringene av trær i bildene til Sveen – som er like mye en visuell flom som hel ved – tankene til Robert Graves' temmelige alfabet av treslag, i en arkaisk tid utenfor vår rekkevidde.

For det er jo også et språk her vi ikke helt har skjont, formidlet med impulser via et rotsystem med andre trær, og det er omtrent så nært man tross alt kan regne med å komme. Faktisk kommunikasjon med trær pleier å stoppe ved å påføre stammen et sår gjennom å riste inn et hjerte med to initialer – noe jeg til dags dato har gjort 491 ganger. Drep meg.

Overetasjen rommer altså noe annet, og mer spesifikt. Daniel Hygstedt Hansens indre og ytre kartlegging av Bialowieza; den urskogen som ligger på begge sider av grensen mellom Polen og Belarus, kan med sin miks av video, digital vev og løsrevne sitater likne ikke så lite på et skikkelig dypt kaninhull av internet-trigget besettelse.

Dette er en skog som har fått en god del juling opp igjennom, og flere trær er enten syke eller døde. Men også her ligger det en insisterende poetisk logikk som en summetone i bakgrunnen; alt av løvverk er utenomjordisk rødt på fotografiene. Mer Crimson enn Cadmium.

Utstillingens tittel viser til at Bialowieza visstnok skal bety «hvitt tårn» (jeg har prøvd å finne ut på hvilket språk, uten særlig hell), og siden navnet er nesten like gammelt som

skogen, forblir det uklart, sannsynligvis for all fremtid, hvor i alle dager dette tårnet eventuelt befant seg.

Det er jo greit, det er ikke det eneste mysteriet her og jeg er neppe alene om å like å tenke på det. Utstillingen byr også på en innsikt som saktens burde gjelde for mer enn akkurat dette stedet på kartet; at det sannsynligvis vil gå bra med skogen hvis den bare får være i fred og ingen går løs på den, eller verre; prøver å hjelpe til.

Kloke ord.

Tommy Olsson
kunst@klassekampen.no

